

De verspieders naar Kanaän

Periodethema: Israël naar Kanaän
Jozua 2

a. In de herberg van Rachab (Joz. 2: 1-7)

UITLEG VAN DE TEKST

Het volk Israël staat voor de intocht in het beloofde land Kanaän. Een kleine veertig jaar geleden was dat ook zo. Toen mochten ze als straf voor hun ongelooft en opstand het land niet binnentrekken. Met tien van de twaalf verspieders geloofde het volk niet dat ze het land zouden kunnen innemen. Ze waren veertig jaar daarvoor het beloofde land uit het zuiden genaderd, nu komen ze uit het oosten. Sittim (vers 1) is een landstreek ten oosten van de Jordaan tegenover Jericho. Evenals veertig jaar terug worden er verspieders uitgezonden. Jozua, die toen één van de twaalf verspieders was, zendt nu als nieuwe leider van het volk twee verspieders uit. Hij kiest waarschijnlijk voor dit kleine aantal, omdat een groep van twaalf teveel zou opvallen. Het woord 'heimelijk' uit vers 1 kan betrekking op het verspieden. Maar omdat verspieden altijd heimelijk is, hoort dit bijwoord eerder bij de manier van zenden. Vermoedelijk zendt Jozua ze uit zonder dat de andere Israëlieten dit merken. Een eventueel zorgwekkend verslag kan zo geheim gehouden worden en geen opstand teweeg brengen, zoals veertig jaar geleden. Deze gedachte wordt ondersteund als we zien dat vers 24 de verspieders dan ook regelrecht aan Jozua verslag uitbrengen, terwijl in Num. 13: 26 het hele volk wordt ingelicht. De verspieders moeten het land en met name Jericho gaan bezichtigen. Wat zullen de mogelijkheden en de moeilijkheden zijn? Waar zijn de zwakke plekken in de verdediging? Jericho is een stad van strategische betekenis. De stad, die met zware

muren versterkt is, is een knooppunt in handelsroutes en ligt dichtbij een belangrijke doorwaadbare plaats in de Jordaan. Vanwege haar ligging vormt zij de poort tot Kanaän en kan daarom beschouwd worden als een sleutelstad. Als Israël deze stad veroverd, dan ligt de weg naar de inname van heel Kanaän open. De twee verspieders gaan op weg, bekijken Jericho en zoeken dan een plaats om te overnachten. Zo komen ze in de herberg van Rachab terecht. In een herberg vallen buitenstaanders niet zo op. Het is ook voor de verspieders een mooie plaats om informatie in te winnen. Deze herberg is gebouwd tegen en op de stadsmuur. De waardin Rachab staat bekend als een zondige vrouw, een hoer. De komst van de verspieders in Jericho is echter niet onopgemerkt gebleven. Hun komst wordt aan de koning van Jericho gerapporteerd. Wie ze zijn en wat ze komen doen, is al direct duidelijk: het zijn Israëlieten die het land verkennen (vers 2). De koning neemt meteen maatregelen en beveelt bij monde van zijn stadsdienaars aan Rachab dat zij de mannen uit zal leveren, omdat ze vijandelijke bedoelingen hebben (vers 3). Rachab heeft echter de mannen op het dak van haar huis verborgen. Waarschijnlijk niet op het moment dat de stadsdienaars van de koning aan de deur staan, maar nadat de bedoelingen van de verspieders duidelijk werden. Ze geeft een misleidend antwoord, een noodleugen. Ze ontkent niet dat er mannen bij haar kwamen, maar geeft aan dat ze niet wist waar ze vandaan kwamen (vers 4). Volgens haar hebben de mannen, net voor het sluiten van de poort bij het invallen van de duisternis, de stad verlaten. Als de stadsdienaars snel zijn, kunnen ze hen zeker nog inhalen (vers 5). In vers 6 wordt vermeld waar Rachab de mannen verbor-

gen heeft: op het platte dak onder de vlasstengels die daar liggen te drogen. De dienaars van de koning geloven Rachab, want ze doen geen huiszoeking, maar gaan snel naar de Jordaan, naar de doorwaadbare plaatsen, waar de verspieders mogelijk zouden kunnen oversteken op weg naar hun volk. Nadat de dienaren door de poort gegaan zijn, wordt deze achter hen gesloten (vers 7).

TER OVERWEGING

1. Het is opmerkelijk dat het zondige 'beroep' van Rachab met name wordt genoemd. Haar afkomst wordt niet verzwegen of met een paar mooie woorden toegedekt. Het wordt met name genoemd. Niet alleen hier, maar ook in Hebr. 11 en Jak. 2. We hoeven niet uitvoerig uit te leggen aan de kinderen wat haar beroep inhield, maar moeten veel meer benadrukken dat nu zo'n zondares door het wonder van Gods genade behouden wordt, dat er vergeving mogelijk is zelfs voor de grootste der zondaren.
2. Er kan worden ingegaan op de noodleugen van Rachab. Wanneer mensenlevens op het spel staan, wordt in de Bijbel vaker een leugen gebruikt, zonder dat daar de afkeuring van de Heere vermeld wordt. Gewone leugens worden nadrukkelijk in Gods Woord afgewezen (Ps. 5: 7; Ef. 4: 25) In Ex. 20: 16 en Deut. 5: 20 is 'geen vals getuigenis' bedoeld om de naaste te beschermen tegen valse getuigen. We kunnen bij de leugen die Rachab gebruikt de Tweede Wereldoorlog betrekken, waar men ook noodleugens gebruikte om de levens van ondergedoken Joden te redden. De eeuwen door is binnen de christelijke ethiek de vraag of de noodleugen zonde is, verschillend beantwoord. Laat vooral in dit gedeelte maar doorklinken dat de Heere alle dingen bestuurt. Hij zorgt ervoor dat de twee verspieders uit de handen van de stadsdienaars blijven en schakelt daarbij een zondige vrouw in. De Heere regeert!
3. We mogen in de Vertelling niet onvermeld laten dat Rachab een schakel vormt in het geslachtsregister waaruit de Heere Jezus straks geboren zal worden. Rachab is later getrouwd met Salma of Salmon en uit dat huwelijk wordt Boaz geboren, de voorvader van David en daarmee van de Messias (Ruth 4: 20-22; Matth. 1: 5).

b. Het geloof van Rachab (Joz. 2: 8-14)

UITLEG VAN DE TEKST

Voordat de verspieders slapen, komt Rachab op het dak bij hen (vers 8). En dan klinkt daar een ontroerende geloofsbelijdenis uit de mond van deze heidense vrouw. Ze weet dat de Heere, de God van

Israël, dit land Kanaän aan de Israëlieten gegeven heeft en ze heeft gemerkt dat de huidige inwoners bevreesd zijn en sidderen voor dat volk. Ze hebben gehoord van Gods grote daden. De Heere stuurde de tien plagen niet alleen naar Egypte om daarvoor Zijn volk te verlossen. Hij wilde met deze wonderen ook bewerkstelligen dat de volken rondom Israël ervan zouden horen en erover zouden spreken. Jericho heeft gehoord hoe Hij Israël in de weg van het wonder uit Egypte verlost heeft. Hoe Hij voor Israël een pad heeft gebaad door de Schelfzee en hoe Hij de twee machtigste koningen van de Amorieten, Sihon en Og, in Israëls hand heeft gegeven in het Overjordaans (vers 9-10). Dat is voor Jericho niet verborgen gebleven. Deze gebeurtenissen hebben de inwoners van Kanaän alle moed benomen, want daaruit blijkt ook dat de Heere een God is van hemel en aarde (vers 11). Dan schiet er eigenlijk geen gebied meer over voor de afgoden. In haar geloofshandelen levert zij dus zichzelf en haar stad helemaal uit aan Israëls God. Zij levert zich uit aan de genade van Israëls God. Zo zegt ze tegen de verspieders: 'Zweert mij toch bij de HEERE...' (vers 12-13). Omdat Rachab zelf een weldaad bewezen heeft aan de beide verspieders, vraagt ze om een wederdienst aan haar familie. Ze moeten zweren bij de Heere en een betrouwbaar teken geven dat zij haar vader, moeder, broers en zusters en die bij hen horen, zullen sparen. De verspieders stemmen in met dat verzoek en zijn bereid met hun leven borg te staan. Voorwaarde is wel dat Rachab geen ruchtbaarheid geeft aan deze afspraak. Als de Heere het land aan Israël geeft en Jericho ingenomen wordt, zullen de mannen haar dankbaarheid en trouw bewijzen (vers 14).

TER OVERWEGING

1. Rachab spreekt van een gerucht dat haar en haar volk bereikt heeft. En dat gerucht gelooft ze. Ze gelooft dat de God van Israël een God is in de hemel en op de aarde. Wij hebben veel meer dan een gerucht. De HEERE heeft met ons in de doop Zijn verbond opgericht. We mogen leven onder de prediking van Gods recht en genade in Christus. De kinderen worden er thuis en op de (zondags) scholen in onderwezen. Hoe rijk zijn wij bevoorrecht boven vele anderen. Maar is er nu ook overeenkomstige vrucht? Wat hebben we veel voor op Rachab. We mogen weten van Gods verlossingsdaden in Christus. Werd dat alles ons tot zegen en werd het geloof geboren in ons hart? Erkennen we Gods recht op ons leven? Buigen we ootmoedig onder Hem?
2. Het is opvallend dat er bij Rachab niet pas sprake is van geloof als de verspieders bij haar zijn geweest en haar wat meer hebben verteld over Israëls God en over Zijn werk en over Zijn beloften en geboden. Dan zou je nog kunnen denken dat de

verspieders haar het geloof hebben aangepraat. Nee, nog voordat de verspieders bij haar komen, is er in haar hart reeds geloof. Dat geloof wordt zichtbaar in de daden. Dat geloof dringt haar ertoe om de verspieders met vrede te ontvangen (Hebr. 11: 31). Ze had hen kunnen verraden net als eens Delila Simson. Rachab had hen zonder enig bezwaar aan de stadsbestuurders kunnen uitleveren. Maar nee, ze ontvangt hen met vrede. Ze stelt haar huis voor hen open en verbergt hen op het dak van haar huis waar vlas ligt te drogen. Ze doet er alles aan om de verspieders uit de hand van Jericho's soldaten te houden en zet hen op een veilig moment over de muur. Ze hoeven niet te vrezen. Bij haar zijn ze veilig.

3. Rachab zet haar eigen leven op het spel. Als het erop aankomt, kiest ze niet de zijde van Jericho, maar de zijde van Israël en daarin de zijde van Israëls God. Ze maakt hier dezelfde keuze die eens Mozes heeft gemaakt. Haar geloof beweegt haar om Jericho de afscheidsbrief te geven en vrede te zoeken met Israël en daarin vrede met Israëls God. Ze geeft de wereld haar afscheid en belijdt aan de verspieders, wat later Ruth, haar zuster uit het heidendom, tot Naomi zal spreken: 'Uw volk is mijn volk en uw God is mijn God.'

c. De ontsnapping door Rachab (Joz. 2: 15-24)

UITLEG VAN DE TEKST

Na het gesprek met de verspieders laat Rachab hen ontsnappen. Vanuit haar huis op de stadsmuur gaan ze door een raam met een touw naar beneden (vers 15). Ze adviseert hen naar het gebergte te gaan, dan zullen ze de vervolgers niet tegen komen. En wanneer ze zich daar drie dagen schuilhouden, zullen de vervolgers naar huis zijn en kunnen ze terug gaan naar hun volk (vers 16). Dan komen de verspieders met een uitvoerige verklaring en geven aan wanneer ze ontslagen zijn van de eed aan Rachab (vers 17). Ze moet een rood (scharlaken) koord aan het venster binden en haar

familie in dit huis bijeenbrengen (vers 18). Als familieleden zich buiten dit huis bevinden en om zullen komen, is het hun eigen schuld. Maar als zij zich in dit huis zullen bevinden en toch gedood worden, zijn de verspieders schuldig (vers 19). In vers 20 wordt vers 14 herhaald en daarmee eindigen de woorden van de beide verspieders. Rachab gaat hiermee akkoord en laat de mannen gaan (vers 21), zoals in vers 15 al genoemd was. Daarna bindt ze het scharlaken koord aan het venster. De beide verspieders gaan naar het gebergte en blijven daar drie dagen, zoals Rachab hen had aangeraden, totdat de achtervolgers zijn teruggekeerd naar de stad Jericho. Ze hebben 'op al de weg' gezocht (waarschijnlijk vooral in de buurt van de Jordaan), maar zonder resultaat (vers 22). Dan dalen de mannen af uit het gebergte, steken de Jordaan over, komen terug bij Jozua en vertellen wat ze allemaal hebben meegemaakt (vers 23). Ongetwijfeld zullen ze verteld hebben van de sterke muren van Jericho, maar dat wordt hier niet vermeld. Ze belijden in vers 24 met zekerheid dat de Heere het gehele land in hun macht gegeven heeft en dat alle inwoners van Kanaän sidderen voor de Israëlieten.

TER OVERWEGING

1. De beide verspieders worden door hun achtervolgers niet gevonden. Hebben ze zich zo goed verstopt? Nee, de Heere houdt over hen getrouw de wacht. Er is geen betere wachter dan de Heere.
2. Wat een groot verschil is er tussen de reactie van de tien verspieders veertig jaar geleden en deze twee. Het is het verschil van ongelooft en geloof.
3. Rachab zal behouden worden door haar geloof in de Heere en Zijn genade. Alleen door het geloof in Christus is er behoud voor de grootste der zondaren.

GELOOFSLEER

- Heidelbergse Catechismus, zondag 43: het negende gebod.
- Nederlandse Geloofsbelijdenis, artikel 24. Het geloof blijkt uit de werken. Het geloof werkt door de liefde. Rachab is daarvan voor de gemeente van het Nieuwe Testament een voorbeeld.

